

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 3 DE JUNY DE 1910

Núm. 1640 ————— ANY XXXII

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

DESPRÉS DEL PART, O LA CONFERENCIA D'EN CAMBÓ

—Qui ho havia de dir!... Un deslliurament tan costós, per un feto tan raquitiu!...

Festes de Barcelona
REINES DELS MERCATS

Teresa Solé
(Mercat de Sta. Catarina)

Maria de la C. Borràs
(Mercat de la Concepció)

Pepeta Carbonell
(Mercat de Sant Josep)

Elvira Roure
(Mercat de Sant Antoni)

Adela Velasco
(Mercat del Born)

CRONICA

La brutícia adornada

Els mercats barcelonins estan aquets dies en ple període de festes. Adornaments, illuminacions, balls, traques, concerts, alegre gatzara... No es el nostre propòsit parlar de les festes en sí. Però es el cas que a nosaltres ens ha fet un tristíssim efecte el contrast que fan les festes, bullicioses y espléndides, ab l'estat deplorable, vergonyós, quasi voldriem dir indecent, dels mercats barcelonins.

Aquets mercats són indignes d'una població europea y moderna, ab pretensions de superioritat. Alguns d'ells, com el de la Boqueria, no són altra cosa que un conjunt de barraques ignominioses, propries d'un aduar del Marroc. Els

mercats barcelonins són caus de brutícia, quartels de rates, munts d'escombreries, mosquers fastigosos, bravades de pudors, femers en mitg de la ciutat. Y ara els veiem convertits en escenari de festes, en sales de ball, en llocs de concerts de música; veiem tota aqueixa podridura pudenta coberta de coses boniques, enjoiada ab flors y lluminaries; veiem arcs esplèndids a l'entrada d'aqueixos corrals.

Y això ens fa rabia, y ens fa sospitar si Barcelona es un poble brut, d'una brutor de barri jueu. Nosaltres no sabem veure la delícia d'aquestes festes en que'ls concurrents s'han de tapar els nassos, ni sabem compendre quina bellesa hi ha en l'adornament d'unes clavegueres al descobert. Un sà instint de netedat no consentiria aquest espectacle de tribu.

No lluminaries, sinó aigua, aigua que renti y netegi, necessiten els mercats. No hi fan falta penjolls y banderetes, sinó escobres. Per comptes d'arcs, s'hi haurien de fer obres de millora. Abans de les danses y de les músiques, convenen els desinfectants. Els nostres mercats, ab l'ornat de les festes, venen a esser com aquelles persones que s'adornen y s'empolainen per fóra, però que no's muden la camisa ni's renten la cara.

Ja hem dit que no volíem criticar les festes, com a tals festes. Mes no'ns podem estar de dir que'ls milers de duros que s'hauran gastat haurien tingut molt millor empleu esmersantlos en millorar les condicions dels mercats, o en ferne de nous, que es lo que caldria. Sí, es agradable això de sentir concerts, y de ballar, y de tenir reines, y de fer la *Mi-Carême*. Però resultaria molt més agradable el sanejament de Barcelona y la desaparició del tifus, que té en els mercats d'ara els principals planters dels seus microbis.

La netedat es una cosa molt més util y civilisada que les banderes y els domassos y les enramades. Hi ha en la netedat un encant de bellesa que no's troba pas en els escuts y en els arcs de guix. Més val dur un vestit modest y senzill, però net, que no pas un vestit bo y luxós, però ple de taques. Aquets dies els han adornat, als mercats, els han vestit de festa; més segueixen tan bruts, ab tantes fetors, ab tantes mosques y ab tantes rates com abans.

Y ens en hauríem d'ocupar una mica més, els barcelonins, de la netedat y de l'higiene. Mentres hi hagi tantes males olors, y tants de carrers bruts, y tant de tifus, no esperem pas que vinguin gaires turistes, per més que s'esgargame llin cridantlos, els benemerits senyors de l'Atracció de Forasters. Aquí's parla molt del mal que fan a la ciutat els atentats terroristes, y no'ns recordem de que n'hi fan molt més les malalties, que l'higiene podria evitar en gran part. El veritable terrorisme de Barcelona no es el de les bombes, sinó el dels microbis. Per cada persona morta per una bomba, n'han mort mil de la febre tifoidea. Per cada ferit per l'explosió d'un enginy infernal, hi ha mil malalts de verola.

Les festes, les festes!... Y si la milionada que costaran a l'Erari municipal s'hagués empleat en obres d'higienisació? Y, si per comptes de fer gatzara y de posar bonica a la pobra pubilla, li haguessin rentat la cara?

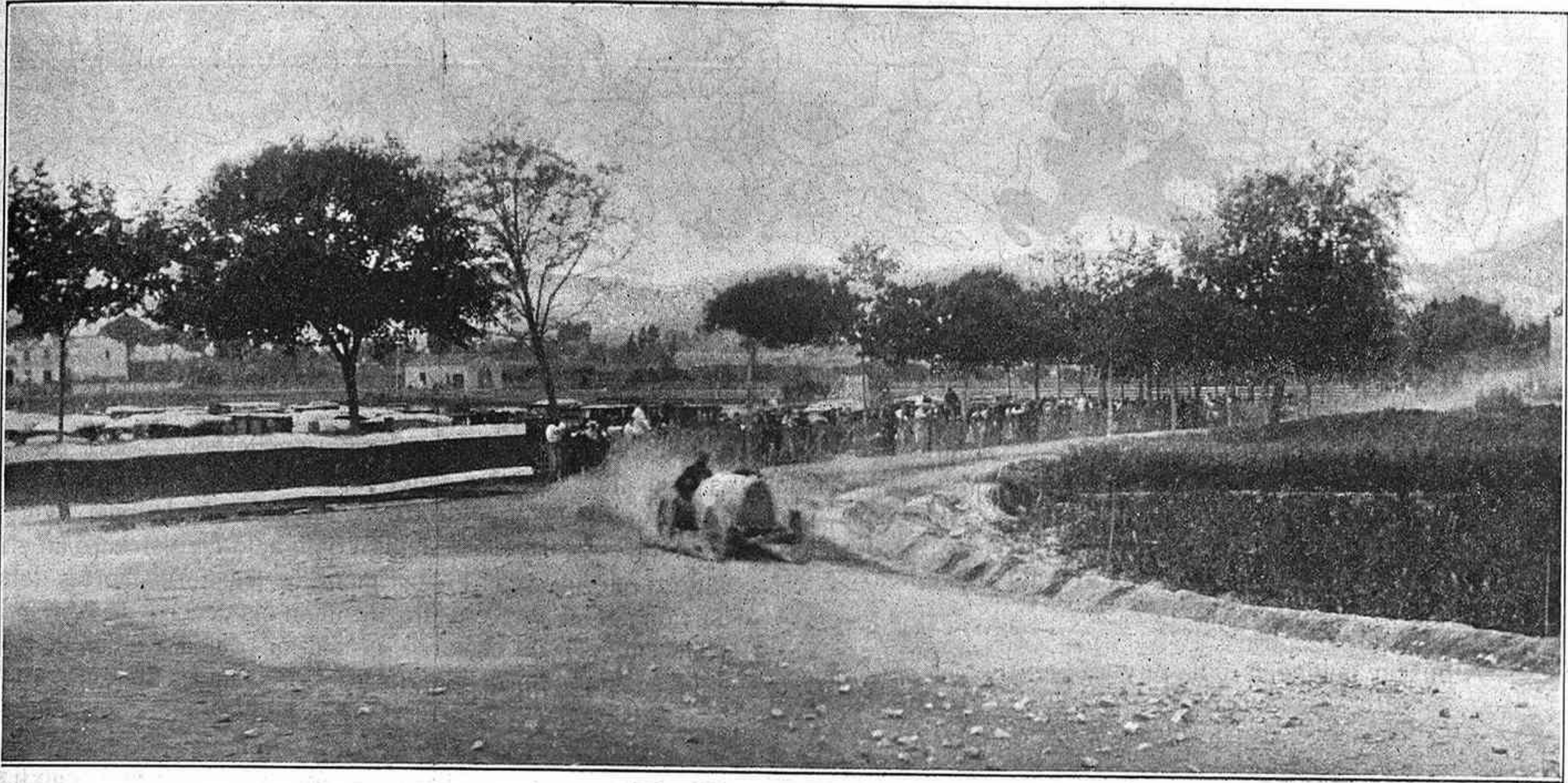
WIFRED

La criada felís

—¡Lluiseta!...—

Feia lo menos vuit mesos que l'havia perduda de vista. Calculeu, doncs, ab quina alegria vareig toparla ahir a la Rambla de les Flors, fresca y aixerida com sempre y ab aquell derrotxe de sal que sols les valencianes lligítimes se poden permetre, segures com estan de no acabarla mai tota.

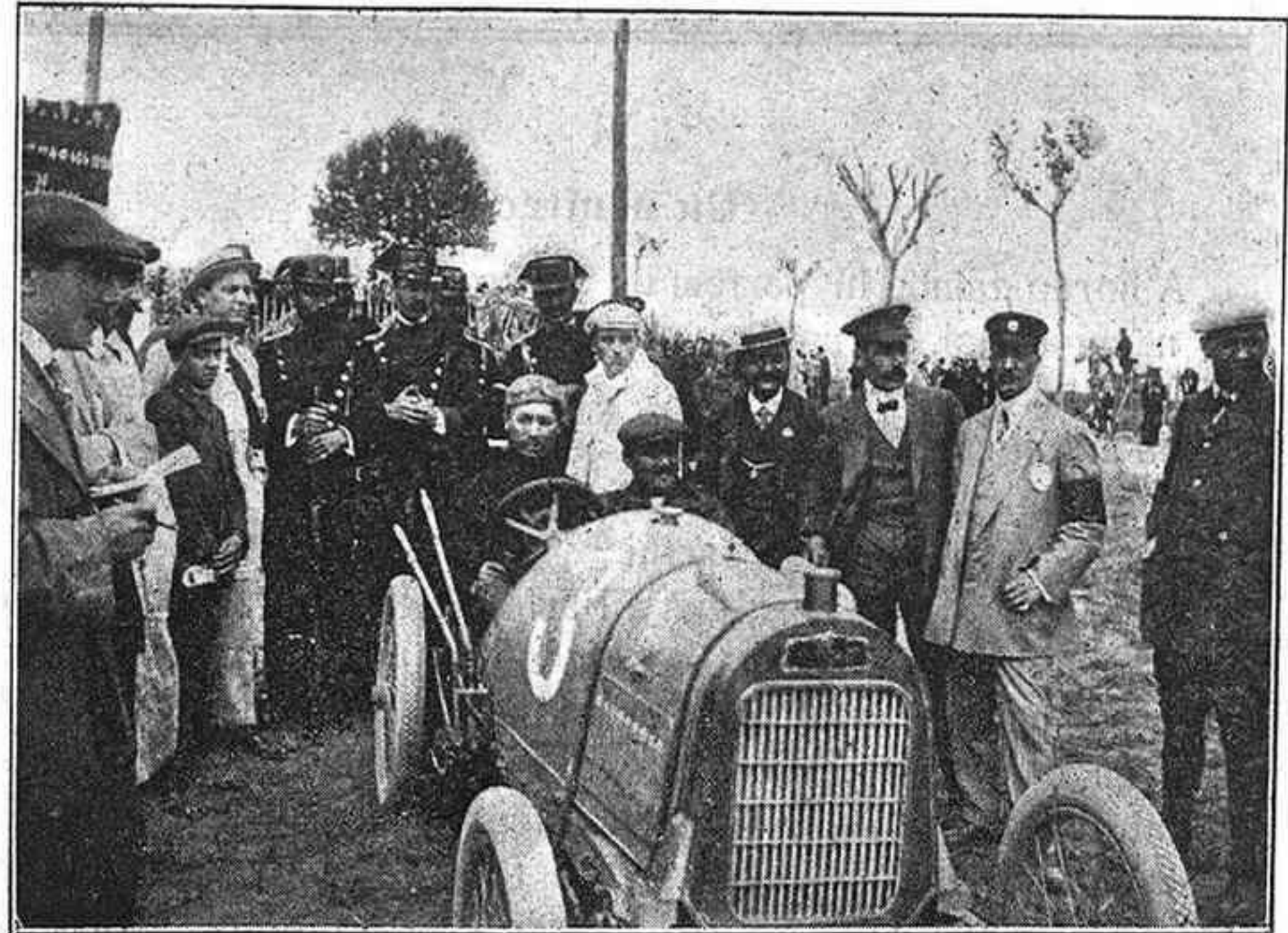
—¡Lluiseta!... ¿D'aont surts?

DISPUTANTSE LA «COPA CATALUNYA»
Circuit Vilassar-Mataró-Argentona

Un viratge.

—¡Hola!... ¿Vostè?...
—¡Que temps sense veure 't!... Y estas ben bona, y ben guapa, y ben...
—Sí, sí; tots els béns m'afavoreixen, ara.
—Vols dir que navegues en popa...
—Deu n'hi doret. Tot es hu la vida que avui m'emporto o la d'aquell temps en que servia a la casa de dispeses ont vostè estava. Ni una reina, ¿eh? ni una reina!...
Ben clar se veia que no mentia, l'endiablada xicota. Mai havia ostentat tan bonics colors ni exhibit tantes opulencies.
—Ai caram de mossà!... Ja's veu que la quía de l'estrella no t'ha fet gaire por.
—Gens ni mica. ¿Y a vostè?
—¿A mi?... Ai!... Sempre me n'han fet més els recaudadors de contribucions que les estrelles, ab quía o sense. Però, digues, digues: ¿tens bona casa?
—La millor que he trepitjat desde que faig de *pobre chica*.

M. GOUX, guanyador de la Copa.

—¿Sòu?...
—Regular.
—¿Tracte?
—Regular.
—Vaja, com les senyes personals de les antigues cèdules: *Nariz, regular; cara, oval; color, sano...* ¿A què's deù, doncs, que, no passant tot de regular, ponderis tant la teva fortuna?
—Perquè es una casa aont no hi ha res que fer.
—Alsa, salero!... ¿Còm es això?
—El senyor mai es a casa...
—Y la senyora?
—Quasi tampoc.
—Però tu be hauras de felshi el menjar...
—Aquí està la gracia. La nostra cuina apenes serveix.
—¿Que viviu de l'aire del cel?
—Al contrari, que'ns donem la gran vida. El senyor sempre menja a fòra.
—Bona costum...
—Cada dia ens diu lo mateix: «No cal que m'espereu a dinar... Avui no vindré a sopar... Demà haig d'anar a un banquet... Passat demà tinc un gran xeflis...»

—La senyora, no hi va?
—No; ella's queda.
—Y doncs!... Vosaltres dues be heu de menjar, de totes maneres...
—Es clar que sí; però, com que'l senyor ja'ns proveeix...
—¿Còm?
—Al tornar d'aquets banquets que li he dit, sempre porta les butxaques plenes de coses: llangonissa, peix fregit, olives, raves, croquetes, costelles rebossades, galetes, fruites, postres de totes menes... Aquella americana sembla un *col-mado*.
—Ja entenc. Així, tu y la senyora, passantho no més una mica pel foc, ja esteu servides...
—Justament.
—Es ben curiosa aquesta casa. ¿Y a què's dedica el teu amo?
—Fa de rechidor.

ABANS

—Una bomba!... Una bomba!...

—¡Ah!... Haguessis comensat per aquí, dòna!—

La Lluïseta sempre ha patit del mateix mal: molt aixerida y molt *barbiana*, però quan ha d'explicar alguna cosa, mai se descuida d'acabar pel comensament.

¡Criada d'un concejal, y en les actuals substancioses circumstancies?... Ja ho crec!...

—Y aont anaves ara?...

—A buscar magnesia pel senyor.

MATIAS BONAFÉ

DEL BORN AL PLATA

□ □ IMPRESSIONS DE VIATGE □ □

VI

Un naufrag

A bordo també hi portem un naufrag. No es un mariner y ni ha navegat mai. El naufrag es un naufrag de terra, es un violinista vell a qui els tranguols de tota una vida han llenyat de la platja a l'aigua.

El violinista es italià, però de tants anys de no serne, d'italià, ja no sab aont es la seva patria.

Desde molt jove se n'anà a París, ab el violí a sota el bras. Va anar a parar aont van tots el que no més porten que això: alegria y una joventut: va anar al barri de Montmartre. Allí, de cafè en cafè y de taverna en taverna, sempre tocant y sempre vivint d'un xic de menjar y molta alegria, va acompanyar el cant y els exits de tots els bohemis, de tots els pintors, de tots els poetes y coupletistes, de tots els *cabós* y les *diseuses* que van a parar a celebritats o an el fosso de la miseria. An el barri era molt conegut: allí aont hi havia bocks pera beure, gent pera riure, dònes pera cantar, se'l veia an ell aprop del piano, ab els cabells damunt dels ulls y una gran pipa damunt dels llavis, fent anar l'arc ab tota l'ànima y arrencant del violí música d'ubriagament, de luxuria y sentimentalisme.

Allí l'haviem vist sempre de frac y sempre tocant an el Moli de la *Galette*, al Boulevard de Clichy, al Rochechouard, a la Plassa Pigalle; a tot arreu aont entravem quan encenien els fanals, allí era ell, acompanyant totes les cançons de bohemia, de *maquereaux*, d'*apaches*, d'amor, de bretolada y de poesia, nascudes en aquell turó, y que després han anat seguint tot el món aont se canta y's beu, de desde'ls barris més poblats a les colònies més allunyades.

Però l'home's feu vell, segons se veu, y el violí va anar rovellantse; y aquest ofici de fer gatzara, la vellesa el sol estroncar, y com que la finca d'un violí, quan el propietari es vell, no sol donar molts rendiments, se va presentar la miseria, ab tot el ròssec de tristesa, y sol, aburrit y malmès, en un recó de memoria hi trobà un germà que vivia en un punt confós de l'Amèrica;

y ab la funda a sota d'un bras y l'esperansa a sota de l'altre, es va decidir a passar aquet mar, arrapat a les fustes del barco.

Perquè'l portaven de franc, no per ell, sinó pel violí. Mentres durés la travessia tenia l'obligació de distreure an els passatgers, de treure'ls l'aburriment de les hores mortes del caminar, de portar cançons de París an els deserts de l'Atlantic, de vendre alegria an el barco, de viatjar gatzara y bon humor com qui transporta taronges, vi de Jerez o panses de Màlaga.

Tenia de dur tot això, però, lo que es el navegar: sia el frac, que ja no era frac, era un vestit d'enterra-morts que no ha enterrat mai a ningú; sia l'armilla, que era baldera y que li sortia per sota lo mateix que un aixuga-mà; sia que'l to d'un violí es un to massa prim y exquisit pera anar acompanyat d'onades, el cas es que aquelles cançons, que, sentides a sota el gas, y entre el petar del champagne y la cridoria de les dònes semblaven plenes d'alegria, a la claror de la lluna perdien tot el prestigi. L'acordeó dels emigrants, ab tot y el seu ploricó, tenia aquí més poesia que aquella eina tan delicada duent tons de civilitat y flaire de cosa refinada.

No: els cants de París no feien efecte davant d'una posta de sol, els mots satirics y epigramatics perdien tota l'intenció davant de la gran plassa d'aigua; el riure quedava miserios davant l'immensa quietut, y ara un, y després l'altre, tothom va anar deixant tan sol an el pobre violinista, que no va tenir més remei que enterrar el violí a la funda. La competencia ab la Natura, ab tot y la monotonia, li havia malmès l'ofici.

Esperant, doncs, l'arribada a l'Amèrica de promissió, se'l vegé arrupit, sense frac, sense armilla, sense humor, com un farcell que'l duien enllà. A voltes anava trontollant, seguint el gronxolar del barco; a voltes voltava les baranes, com un llebrer a dintre una gavia, y, quan no podia més, marejat, palid, brut de quitrà, se n'anava al camarot y no més n'eixia pera preguntar quants jorns faltaven de viatge.

Ja ningú's recordava d'ell; ja ningú el sabia an el barco; si un vespre hagués caigut a l'aigua ningú l'hauria trobat a faltar, quan una nit de lluna clara se va sentir el violí que tocava allí baix, a proa.

Acompanyava, ab el to més trist, a una vella característica d'una companyia italiana. La lletra de la cansó parlava de postes de sol, d'amors llunyans, de terres llunyanes, y aquella veu, que ja no ho era, y aquell violí, que ningú escoltava al cantar cants d'alegria, va fer rotllo parlant de tristeses.

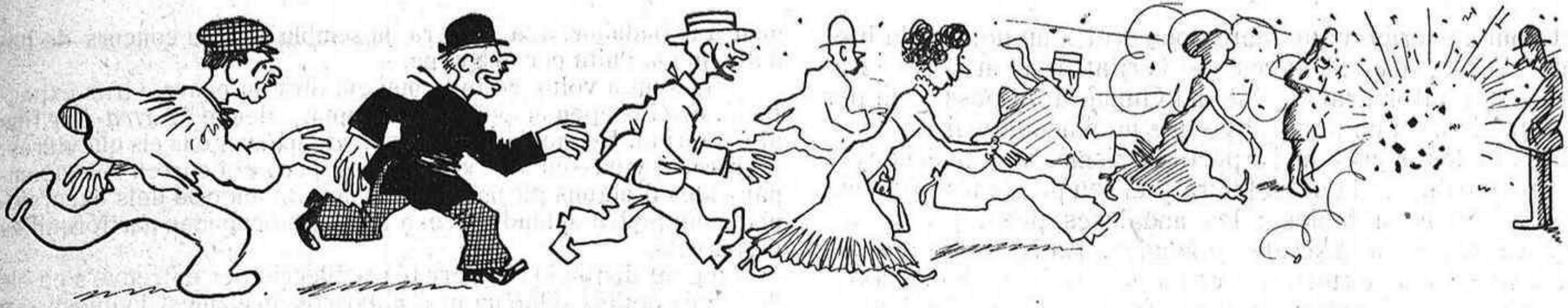
El mar es romantic per excelencia. El mar es serio: no vol bromes. Dèu ser per això que no hi ha res més trist que'l cantar d'un mariner, ni res més melangiós que les ones, ni més profund que una tempesta.

El pobre naufrag aixís ho va entendre, y ja no toca més que plors.

Lo cert ve a ser que, encara que volgués, ja no podria tocar altra cosa.

SANTIAGO RUSIÑOL

(Seguirà.)

ARA

—Una bomba!... Una bomba!...

PORTUGUESISME

Tenim entre nosaltres els musics portuguesos. Porten un elm alemany, un vestit ple de coloraines, són alts y són solemnes. No m'hi he fixat, però deuen abundar en la xaranga portuguesa els trombons, y potser porten més d'un bombo. Perquè era un soroll especial el que feien a l'arribada, un soroll de banda que vol astorar, que vol omplir les aures y fer seguir darrera, un soroll portuguès, en fi. Es que això dels sorolls, sembla que no y també té que veure ab l'ànima nacional. Un d'espanyol es viu, ritmic, que fa marcar un pas d'anar als toros; un d'anglès grave y acompassat; un de moro, cadenciós y allargat, pera posarli lletra que canti a la mandra; un de francès, fanfarró y de parada. El portuguès tenia d'esser com el varem sentir: un soroll sorollós, d'un entusiasme de fum, pera que la gent s'engresqui y vagi darrera tota contenta, y si es possible formada y cridant, pera fer més soroll encara.

Als musics portuguesos ignorem lo que'ls haurà dit el senyor batlle, però si els ha dit l'acostumada paraula de totes les benvingudes, si, com un patriarca àntic, ha pronunciat la sagrada fórmula: «Senyors, benvinguts sigueu, y que aquí us troveu com a casa vostra», el senyor batlle mai com ara haurà saludat tan sincerament a uns hostes. Perquè no es l'Àfrica tan sols lo que comensa en els Pirineus, que hi comensa també Portugal, encara que's trobi molt lluny y nosaltres ens burlem una mica d'aquell regne fantastic ont tot se multiplica.

En Daudet deia que tota la Fransa era Tarascó y que tot francès portava amagat un Tartarin. Aquí a Catalunya es un portuguès lo que hi portem. El portuguesisme es el gran vici nacional y la malaltia patriòtica, perquè'l portuguesisme consisteix en la gran vanitat territorial, en la ponderació de lo propi, en l'exacerbació de lo personal. La megalomania: heus aquí'l portuguesisme. Y tots els nostres homes y les nostres coses n'estan saturades de portuguesisme. A la nostra vida hi posem penatxo, no el de Cyrano, arrogant y sentimental, de minyons que s'estimen les gasconades, sinó un penatxo d'exhibició y fanfarrria, de vistositat y ferse veure.

Tenim un ball nacional, però no un ball com qualsevol altre, sinó la dansa més bella de totes les danses que's fan y's desfan. Alguns asseguren que a Catalunya varem tenir reis. Es clar que això no té res de particular, perquè de reis, com de diners, tothom n'ha tingut, una vegada o altra, però els nostres eren distints y més bons que'ls extranyes. Com el gran rei Don Jaume I no n'hi ha hagut cap, y fins d'ell hem dit «que era un pam més alt que'ls demés homes». Com l'Ignasi Iglesias... El nostre art, segons nosaltres, pot rivalisar ab qualsevol altre. Orgullosos, y ab raó, d'en Guimerà, ja l'hem proposat tres o quatre vegades pera'l premi Nobel. Tot lo que fem té grandesa, y quan parlem y escrivim ho fem a tall d'oda. ¿Fem una manifestació qualsevol? Desseguida som un centenar de mils. Quan la famosa manifestació de París pro-Ferrer, els diaris, assombrats, deien: «Mai s'es vista una manifestació així a París. Eren més, però's poden calcular en cent mil els manifestants.» *El Progreso*, ja van tres vegades que encapsala les ressenyes de les mani-

festacions radicals ab aquet titular: «Cent mil manifestants». Una vegada *El Poble* va ficar en un mitin d'Esquerra, al Tívoli, dotze mil espectadors. Som inflats, som ponderatius. ¿Què no hem dit de Catalunya y de Barcelona? An aquesta, un periodic, en un manifest electoral, l'anomenava «la New-York del Mediterrani». Fem un capdill cada dia, un geni cada mes y un talent cada hora. Una comedia discreta desseguida ve a renovar el Teatre Català; un article consagra a un

EN PLENA RAMBLA

—Be, que vols venir a la «Copa»?
—Si no va acompanyada de cafè y puro, no.

xicot com a escriptor; un llibre dona dret a un nom en la literatura. Y si el capdill ho es de veritat, li diem «l'Emperador»; y si l'autor dramatic se diu Guimerà, el passem per tot Catalunya en un homenatge que no s'acaba mai.

Fins en les dones hi ha portuguesisme. Les madrilenyes se distingeixen per la seva finura y el seu peu bufó; la valenciana, per la seva bellesa; les andaluses, per la gracia; les castellanés, com a discretes y agudes. En la nostra dona lo remarcable es lo extern, les caderes d'àmfora; el pit, sobre tot el pit, excepcional; es a dir: lo frapós, lo que s'exhibeix, lo que es festa pera'ls ulls y admiració pera'ls llavis.

Hi ha hagut un escriptor, que's diu Ribera y Rovira, dedicat als estudis lusitans. Tinc davant un llibre seu de versos. Lo primer que's destaca en aquet llibre es un escut d'armes que deu esser el de l'apreciable familia del senyor Ribera. El bon senyor s'ha contagiad de portuguesisme y ja se sent un «fidalgo». Però noteu que això succeeix ab els nostres autors. No posen escuts d'armes, perquè no'n tenen, però sí ex-libris, o, com en *Xenius*, se fan una caricatura snobista. En el fons tots se senten «fidalgos».

Tot això ¿no es també *patas de cavalho y contos de reis*? ¿No indica una superabundancia de vanitat, de grandesa imaginada, de plomall que voleia presumptuós dalt de la barrada bandera? Y ¿no es veritat que'ls portuguesos se trobaran com a casa seva?

Y així ens passa lo que an aquella pagesa que havia sentit parlar extremadament de Colón. Arribada a Barcelona, vinga buscarlo. Va passar sota el monument tres o quatre vegades, però sense adonarse'n. Fadigada, va interrogar a un municipal:

—Escolti: ¿que'm sabria dir ont es Colón?

—El té al davant.

La pagesa se'l mira, desencantada.

—¿Y això es Colón?...

Li havien contat tantes meravelles de Colón a la pobra dona...

CHANTECLER

El circuit de la goma

Alegria, animació, *toilettes* que costen un ull de la cara, polsaguera, *taf-taf* de motors, crits, rialles... De les tribunes, cons truides ab taulons y guarnides ab llustrina, parteixen exclamacions a cada *voiturette* que passa corrent com si la comandés un boig.

—¡Ai, quina velocitat, mamà!— diu una joveneta d'encisadora mirada.—Això es preciós!

—Quan més corrin, més aviat arribaran a lloc—respon sentenciosament la mamà. Y afegeix:—Y aixís s'acabarà el donar toms d'una vegada.

—¿Que no li agraden les curses?—li pregunta un jove de lo més *smart*, que porta'l coll natural empresonat dins d'un de vuit centímetres, emmidonat, que llueix a costa de fer malbé'l de carn.

—¡Què vol que li digui, *Santiaguitu!* jo, la veritat, no li veig el què... Tant correr, tant correr... y, total, per què? per una copa.

Y mentres la mamà, senyora bastant entrada en anys y molt més en carns, s'aburreix, a seixanta aburriments per hora, la noia fa veure que li interessin les carreres, y el jove comenta que comentarà si en Goux arribarà primer, o si en Zucarelli's trencarà el cap, o si en Giuponne se'n portarà les cinc mil pesstones del premi.

Ab això de les carreres passa, si fa o no fa, lo que ab les corrides de toros. En el primer toro tot es atenció; en el segon, decau l'interès; en el tercer l'aburriment es complet. En el circuit ha succeït exactament lo mateix. La sortida dels cotxets es de gran efecte. Molt soroll, molta atenció y, sobretot, molta pudor de benzina. Parteixen les *voiturettes* deixant un nuvol blanc y blau. Pols y fum.

Ve la primera volta y tothom està content, a la segona co-

mena el badallar, a la tercera ja sembla més un concurs de badalls que la lluita per una copa.

A la quinta volta no falta mai qui obri un paner. Gran expectació. Se destapen ampolles de xampany, desde l'*Extra-Dry* fins al Codorniu. Se menja be o malament, això segons els queviures.

Passen y passen les *voiturettes*, però ara corren sols acompanyades d'alguns picaments de mans. La majoria dels excursionistes no poden aplaudir: tenen les mans ocupades per forquilles y ganivets.

La gent distingida sempre té predilecció per extrenye's en els llocs més petits. ¡Què natura, ni boscos, ni alzines! la qüestió es veure's els uns als altres novament, encara que no's coneguin y s'hagin vist el dia avans per primera volta!

Sobre tot, com se miren les dones!... Elles ab elles, quines mirades!

—Allí tens a la Julieta, ¿qui la té ara?

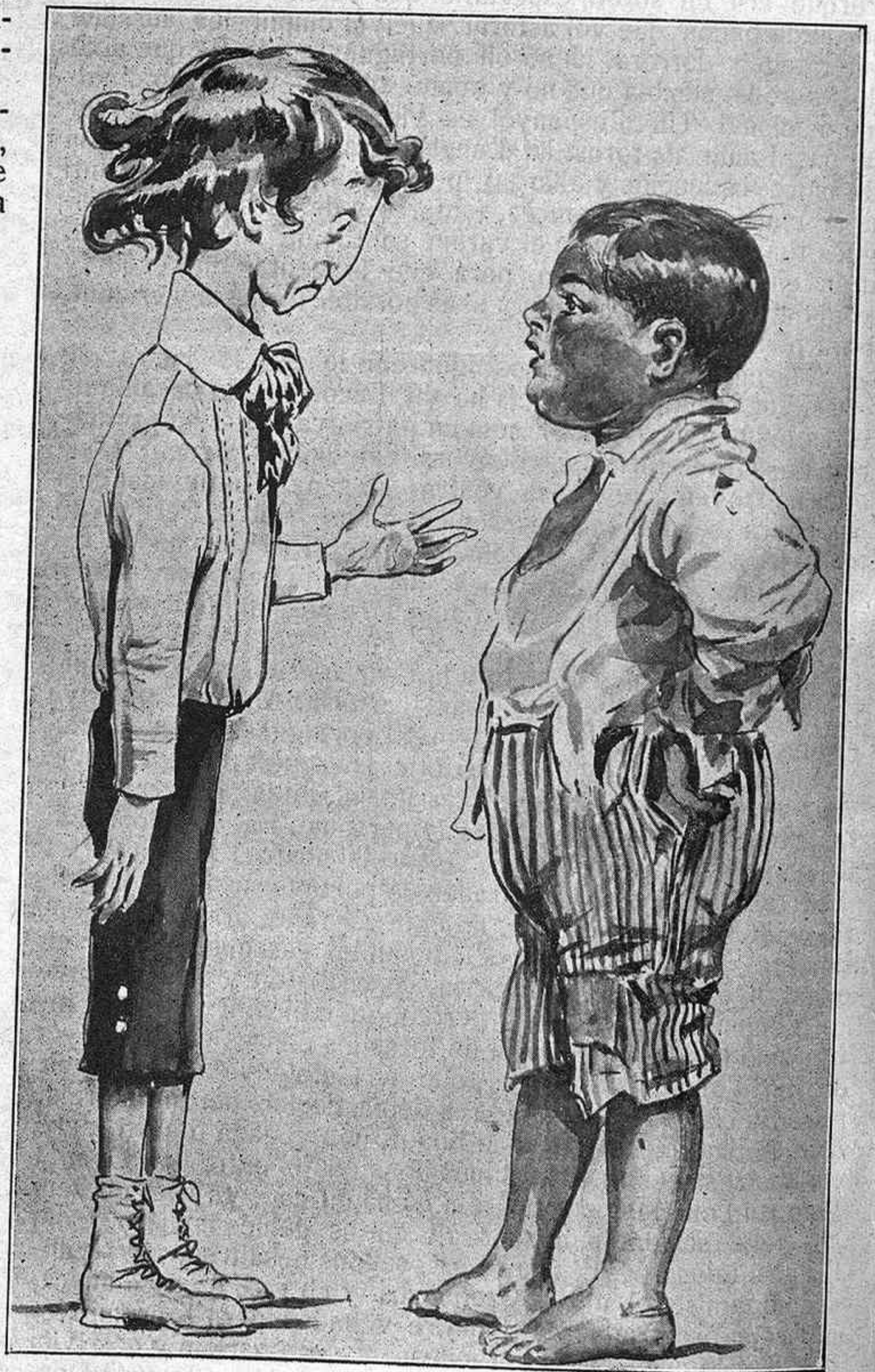
—En Fumareda... ¡Com gasta!... Mira, porta la brusa blava que hi havia a can Camps.

—Aquella que tu't volies comprar.

—Sí, y aquella que la d'en Picareda la trobava poc escotada.

—Però, què vol ensenyar l'Emilia, si sols té quatre ossos?

Els *smarts* fan l'ullet a les *cocottes*, y aquestes, ab mirada escrutadora, passen revista als *possibles* dels que presumeixen.

FILOSOFIA INFANTIL

—Però ¿com ho feu vosaltres per' estar tan bons y tan grassos?
¿Com ho fem?... Res de llibres, res d'anar a estudi. Vethoaquí!...

SI AIXÓ DURAVA

- Deu los guard... El recibo de la Contribució...
- Dispensí, però, estem molt amoinats, ara.
- Quàn vol que torni?
- Quan el govern hagi agafat als terroristes.

Tot d'un cop se senten picaments de mans..., gran cridoria..., una ovació... Es en Goux, l'invencible Goux, que ha arribat primer.

—¡Goux!... ¡Goux!... ¡Goux!... ¡Goux!—criden tots. Y ab tants ¡Goux!, allò, més que unes tribunes, semblen un tancat de gossos baladrers.

Després arriben en Giuponne y en Zucarelli, bruts y suats. Els abressen, els fan fer beguda... Sonen campanes, s'escriuen números en les pisarres.

S'ha dinat be, s'ha rigut, s'ha flirtejat; ja se sab el resultat de les carreres. Gran soroll de motors, y carretera polsosa capavall, que la gent porta pressa a fi d'arribar aviat al passeig de Gracia pera tornarse a contemplar els uns als altres com si mai s'haguessin vist.

Y ab molta pols a sobre,—l'anar brut, en un dia així, fa elegant—donen toms y toms al passeig. Es el circuit de la goma que corre depressa la vida. Porten pressa y no saben perquè. Porten

pressa pera res,... pera fer bonic,... pera lluir... pera épater... Tant li fa.

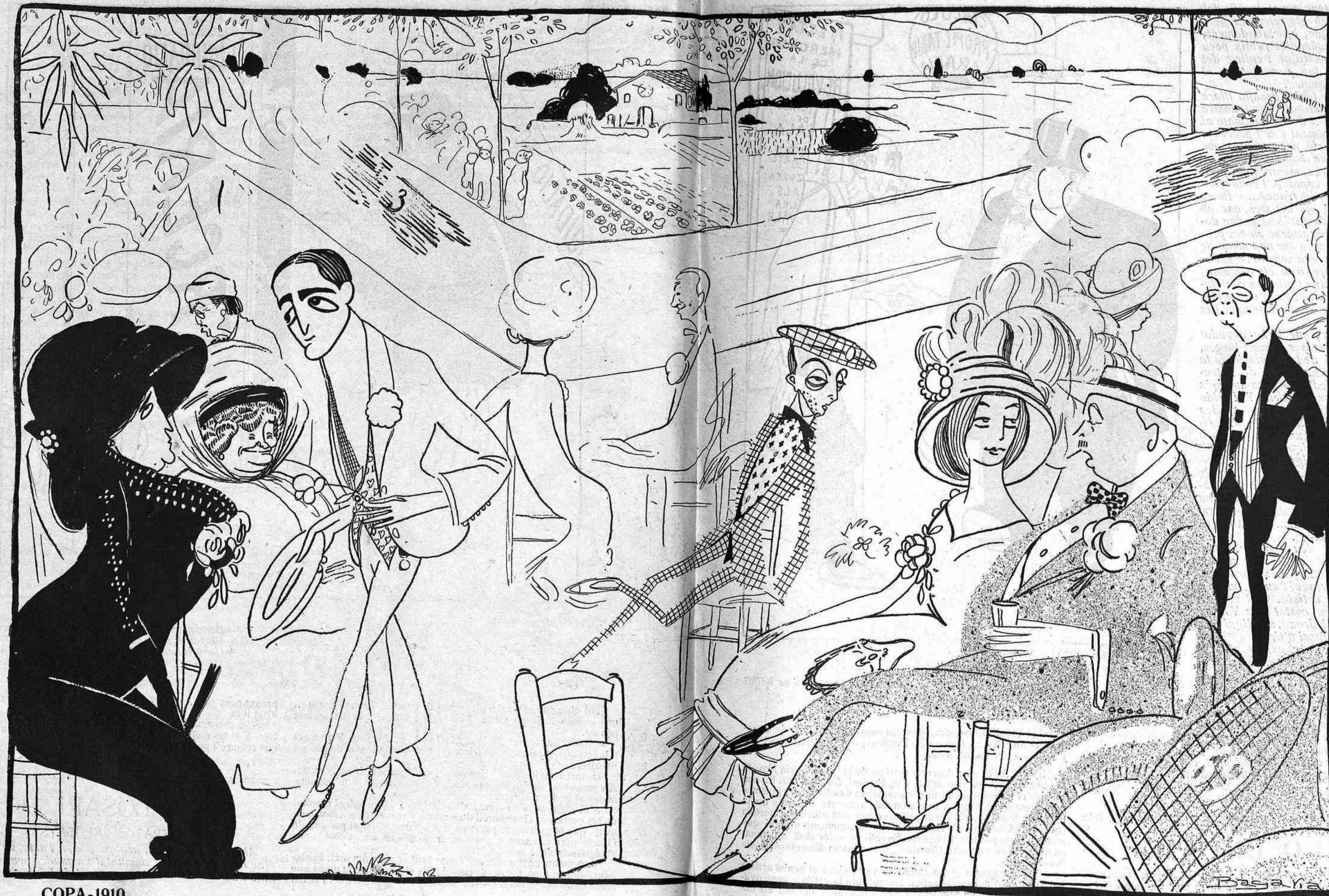
S'ha corregut la Copa Catalunya y han corregut molts quartets. Y si les *voiturettes* fan correr moneda, que corrin mil anys, que sempre 'l pobre espigola.

SEPIA

GLOSARI

RETRATOS EXPOSATS

Al pintor Sala, que, ara fa poc, a París, va engegar cinc tiros de revolver damunt d'un quadro seu, els tribunals l'han condemnat al pagament de 55 francs de mul-

COPA-1910

L'Aristocracia sportiva, o el veritable alicient de les curses

quisit, fent prodigis de dicció y detallant com mai, per lo que toca a l'expressió fisonòmica.

—Dilluns va despedirse la companyia italiana ab la bonica comedia *Papa Lebonard*. Inutil dir que 'ls desitgem bona sort y que voldriem que tornessin aviat.

—Ab un ple regular s'inaugurà, l'endemà, la temporada de comedia castellana, per la companyia del *Teatro de la Comedia*, de Madrid, estrenantse *La Escuela de las Princesas*.

Una vegada més en Benavente ha demostrat que quan vol se'ls fica a tots a la butxaca en lo que respecta a dialogar floridament. El llibre, al nostre entendre, no es més que això: un esclat de verba enginyosa y florida. *La Escuela de las Princesas*, com a obra teatral, no es res; tota la seva transcendència està en lo que s'hi diu, y millor encara, en la manera com se diu. L'argument es pobre, senzillíssim, sembla un quiento blanc, un quiento pera'ls llegidors de *Blanco y Negro*; l'acció, quasi nula; ni trassa's veu en els efectes escènics; de la solidesa y relleu dels caracters no'n parlem: tots són iguals, sense matissos; tots són discrets y filòsops; tots estan dotats del mateix enginy... lo que vol dir que no obeeixen a altra psicologia que a la de l'autor. Però, com es de llei en produccions d'en Benavente, per sobre de totes aquestes *menudencies* s'hi destaca una gracia tan peculiar, tan seva; un estil literari tan ric en acudits y paradoxes y frases afortunades; una sàtira de costums palatines tan primorosament feta, que'l public, oblidant al dramaturg, se sent dominat per l'escriptor, y s'entrega y aplaudeix... perquè hi disfruta.

La comedia està molt ben presentada. Vestuari y decorat, esplèndids. S'hi distingeixen, en primer lloc, les senyores Moreno y Vargas y els senyors Santiago y Vilches.

TEATRE ESPANYOL.—En aquet elegant teatre del Paralelo ha fet son debut una veritable artista italiana, qui, ab les seves rapidíssimes transformacions, esbogerra al nombrós public que omplena cada nit la localitat.

L'artista que tan sorollós exit ha obtingut s'anomena *Fàtima Miris* (Maria Fassinesi es son veritable nom). La transformista es alegre, canta, balla y recita ab bon gust, cuida la *mise en scène*, en la que'ls més exigents hi trobaran luxe y art, y té, sobre totes les coses, una rapidès en transformarse que avallora el seu sugestionador treball.

En els diversos personatges de *Paris-Concert* y de *La Geisha*, Fàtima Miris se va fer aplaudir pel public.

Es una artista digna d'esser vist y admirada.

CONCERTS.—En la vetlla del dimars se despedí dels filarmònics barcelonins, ab un concert al Palau de la Música Catalana, el celebrat kapellmeister alemany Franz Beidler, music seriós que durant les temporades d'hivern y primavera tan profitosa tasca ha realitzat al Liceu y en diversos concerts.

El mestre Beidler ha dirigit, durant set mesos, els drames lírics de Wagner *Tristà y Isolda*, *Lohengrin*, *L'Holandès errant*, *L'Or del Rhen*, *La Walkyria*, *Siegfried*, *El Cap-vespre dels deus*, l'òpera del mestre D'Albert Terra *Baixa* y el poema musical de Strauss *Salomé*; ens ha donat a conèixer els poemes simfònics del autor de *Elektra*, *Aixís parlà Zarathustra* y la *Simfonia Domèstica*, el poema de Listz, *Mazeppa*, diverses composicions de mestres catalans, com en Pahissa, en Granados, en Gibert, en Taltavull y en Chavarri, y ha interpretat un sens fi d'obres clàssiques y modernes.

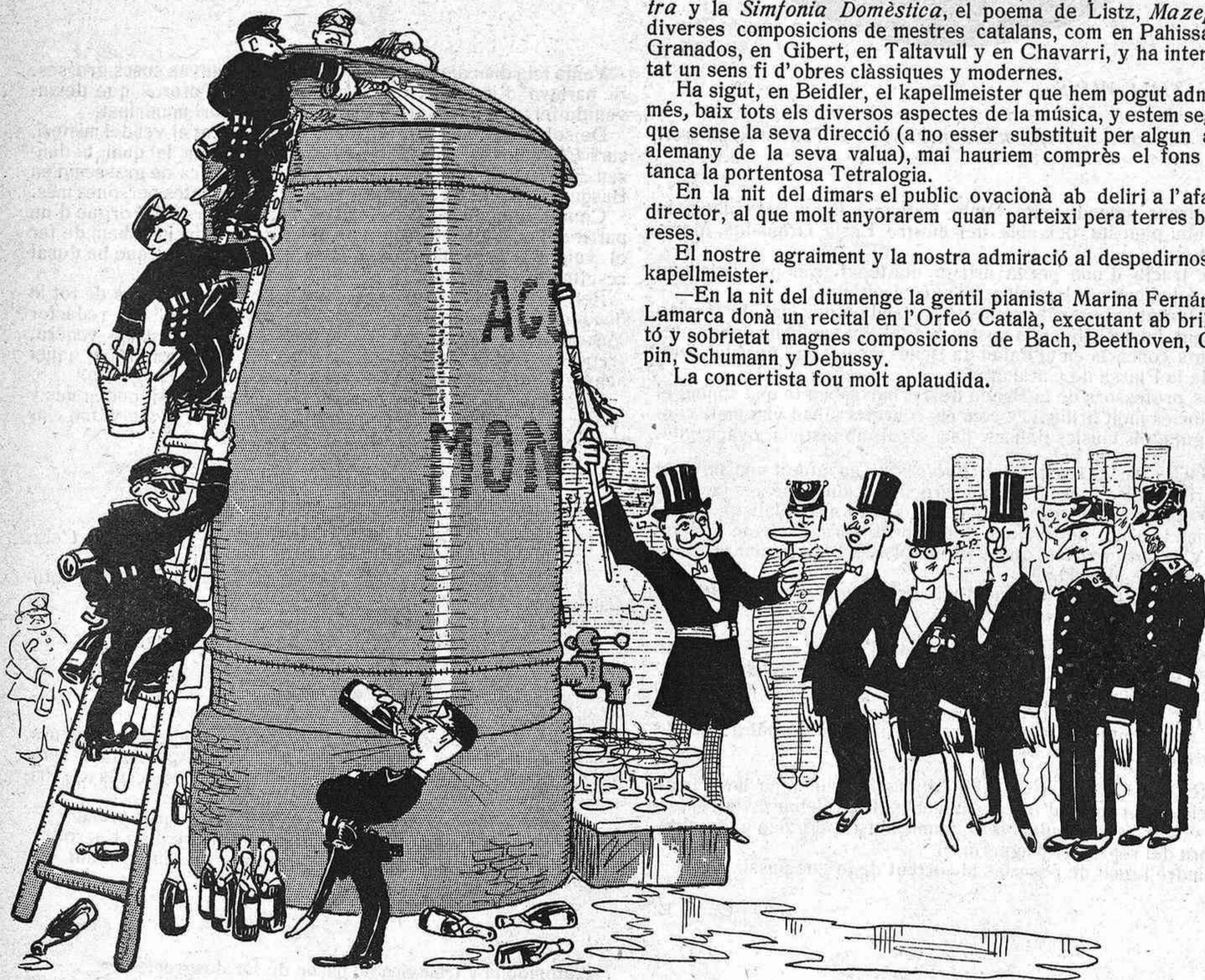
Ha sigut, en Beidler, el kapellmeister que hem pogut admirar més, baix tots els diversos aspectes de la música, y estem segurs que sense la seva direcció (a no esser substituït per algun altre alemany de la seva valua), mai hauriem comprès el fons que tanca la portentosa Tetralogia.

En la nit del dimars el public ovacionà ab deliri a l'afamat director, al que molt anyorarem quan parteixi pera terres bavareses.

El nostre agraiment y la nostra admiració al despedirnos del kapellmeister.

—En la nit del diumenge la gentil pianista Marina Fernández Lamarca donà un recital en l'Orfeó Català, executant ab brillantó y sobrietat magnès composicions de Bach, Beethoven, Chopin, Schumann y Debussy.

La concertista fou molt aplaudida.

L'ARCALDE, ALS HOSTES ITALIANS

—¿Veuen?... D'això, nosaltres ne diem «els pous de Moncada», y cada vegada que volem fer un dia de camp, venim a visitarlos.

FÁTIMA MIRIS

Celebrada transformista que actua al Teatre Espanyol.

—Grans aplaudiments també obtingué, la nit del dilluns, la diminuta pianista, deixeble del mestre Enric Granados, Maria Lluçà.

Se tracta d'una petita artista, qui té un gran pervindre en l'Art, a judicar per lo molt y bo que escoltàrem.

—Durant la passada setmana la Banda Municipal de Torino ha sigut hostatjada en la nostra capital. La banda ha donat interessants concerts en el Palau de Belles Arts y en l'horrible temple de la Plassa de Catalunya.

Els professors de la Banda de Torino saben lo que sonen, el director es molt brillant, y com els concerts s'han vist molt concorreguts, els musics italians han sigut, ab justicia, ovacionats.

NOU.—An *El carnet del Diable* s'hi ha afegit una novetat que crida molt l'atenció. El número sensacional consisteix en un globo autentic que, tripulat per una xicotota coupletista, evoluciona en la sala, per damunt dels espectadors. L'efecte es complert y no serà extrany que aquesta *bomba* dongui tant que parlar com la de Madrid.

S'està activant l'estrena d'un altre *vaudeville*, quin titol es: *Marit enganyat, home afortunat*.

CONDAL.—D'allò de la temporada d'òpera, res. Aigua-poll. Ara va de pantomima, completant els programes diverses atraccions, entre les quals s'hi distingeixen les troupes *Morandi* y *Henryer's*, els *Casanovas* y els *Grillot*.

D'aquí vuit dies veurem si la cosa haurà tornat a canviar de fesomia.

PRADO CATALAN.—Ahir, dijous, degué tenir lloc l'inauguració d'una serie d'òperes italianes. Pera debut de la companyia s'ha triat la popular *Aida*, anunciantse pera ben aviat alguna obra del repertori wagnerià.

Tindrè'l gust de posarlos al corrent de lo que passi.

L. L. L.

ESQUELLOTS

Sembla que les carinyoses observacions que a la Comissió municipal de festes ferem en l'últim número van a resultar inútils.

Malgrat el fracàs, per tothom reconegut, d'aquesta desdita da moixiganga, ni els senyors Iglesias (I.), Rius, Ardura y Pardo se retiren de la Comissió responsable del desastre sofert, ni tenen una paraula que atenui, ja que no arribi a excusar, la seva deplorable gestió.

Sords a les nostres excitacions y muts, no sabem per què, el geste que dels comissionats esperavem no s'ha vist.

Pitjor per ells. La ciutat, es cert, perd un grapat de mils duros, però la Comissió ¿creu no perdre res en el naufragi de les festes?

Malviatge el món dolent!...

A conseqüència d'una ordre emanada de la Direcció General de Telègrafos, el conegut meteoroleg don Dionisi Puig ha sospès, per temps indefinit, la publicació de les seves celebrades notes diaries de Dinàmica Atmosfèrica.

La Direcció General de Telègrafos ens ha ben trompat.

Perquè ¿còm ens ho arreglarem ara pera saber quin temps ha de fer demà al mar Baltic, a les isles Azores y a les conques del Don y del Dnieper?

Venia feia dies dientse si a Consums hi passaven coses grosses. Se parlava d'irregularitats d'importancia, d'aforos que deixaven de ferse, de perjudicis gravissims al Erari municipal.

De sobte, el dimecres, estripant violentament el vel del misteri, surt *El Progreso* ab una extensa informació, en la qual, hi dansen *El Diluvio*, el seu redactor Costa, la fàbrica de grasses d'en Busquets, el jefe de Consums y no sabem quantes persones més.

Com ja compendrà el lector, no per tractarse del orgue d'un partit del qual ens en separa un abisme de principis, hem de fer el vuid a la seva informació, si es que les noticies que ha donat resulten exactes.

Per això preguntem: ¿Què hi ha de cert en el fons de tot lo que's diu? *El Diluvio*, que ja en la persona del seu redactor Maurici Vidal tingué en altre temps un regidor sense venera, ¿repeteix, efectivament, avui la maniobra, representat per aquet senyor Costa, al qui tan directament aludeix *El Progreso*?

Lo que sigui sonarà. Y quan el moment arribi, poden uns y altres estar segurs de que parlarem alt y clar, tan alt y tan clar com en aquets casos sol ferho L'ESQUELLA.

Durant la conferencia d'en Manuel Ugarte, al Saló de Cent, un grupet de regidors hi feia els seus comentaris.

—Té una paraula bonica, aquest home!—insinuà algú, entusiasmat.

Y salta un de la Comissió de Festes:

—Sí; ell té paraula... però, nosaltres, tenim fets.

Un establiment fotografic de Barcelona ha obert un concurs, oferint, entre altres, un premi de 250 pessetes a la millor serie de fotografies relatives a les mai prou alabades festes de Primavera.

Ja sabem quines seran les que se l'enduran aquet premi:

Els retratos d'en Vinaixa, d'en Santamaria y d'en Lazzoli.

Dintre de les actuals festes ¿volen res més interessant que aquets caps?

Automobils y tramvies no paren de fer desgracies.

Com ja's pot suposar, les que han de carregarse en el compte dels tramvies són casi sempre ocasionades pel remolc, aquet criminal remolc tan combatut per nosaltres y que mai degué ser autorisat en una població del moviment de Barcelona.

Per cert que, parlant d'una mort que a la Ronda de Sant Pau va fer el diumenge el tramvia de l'Anònima, un diari pregunta, tot alarmat:

«¿Qué pasará el día no lejano en que un incidente de esta naturaleza vuelva á repetirse?»

¿Qué pasará?... Ara anem a dirli.

Passarà que al mort l'enterraran, que'ls remolcs continuaran exhibintse y que, si's repeteix l'incidente, els diaris tornaran a lamentarse... y els seus redactors continuaran viatjant d'arrós ab el *pase* que'ls regala l'empresa.

Veliaquí lo que passarà.

Invitat per la colonia vasco-navarra aquí resident, el dimecres, dia 8, arribarà a Barcelona l'*Orfeo Donostiarra*, de San Sebastián, que dirigeix el Mtre. Esnaola.

L'*Orfeo*, un dels més famosos y complerts d'Espanya, vencedor en publicis certamens nacionals y estrangers y entre nosaltres completament desconegut, se proposa donar aquí alguns concerts que demostraran, a bon segur, quan merecudia es la seva anomenada.

Interinament, nosaltres ja sabem que'l sol anunci de la seva vinguda ha mogut una corrent de curiositat sumament afalagadora pera l'*Orfeo*.

Amunt y Gora Euzkadi!

L'idea fixa.

Un d'aquets dies passats—dia de pluja per variar—un matrimoni creuava el passeig de Gracia.

—¡Quina empastifada!—deia la senyora, tot cercant una passera pera no embrutarse de fanc.

—¡Oh, ja tens raó, noia,—respongué ell—¡quina empastifada!...

Y al dir això caminava pel fanc, tot embrutantse però sens apartar la vista de les flors y bombetes elèctriques penjades dels arbres.

Susceptibilitat de goma elàstica.

La Publicidad ve indignadíssima contra *La Epoca* de Madrid perquè aquet diari s'ha atrevit a apuntar la suposició de que l'origen de les bombes són certes propagandes que no hi ha perquè recordar.

En cambi, aquesta mateixa *Publicidad* degué llegir l'altre dia, en un periodic barceloní, que'l burlarse de les festes que ha organitzat l'Ajuntament es un nou sistema de tirar bombes, y no's va indignar ni va dir res.

Y no obstant, ¿no li sembla al diari del carrer de Barbarà que aquesta darrera manifestació es bastant més gruixuda que la de *La Epoca*?

Dissabte passat s'inaugurà *La Terrasse*, un nou restaurant instalat en un primer pis de la Rambla del Mitg.

El local es magnífic, y, segons honrada opinió d'algú que li consta, serveixen esplèndidament.

L'establiment té per veí a l'*Atracció de Forasters*.

Estem segurs de que li farà la competència.

Perquè no hi ha dubte que resulta molt més atraient un *Filet a la broche* ben servit que unes *Festes a la Vinaixa* mal presentades.

De totes aquelles coses que'ls nostres regidors volien municipalisar... durant el període electoral, ja no se'n parla.

Ara com ara, la única municipalisació que'ls preocupa es la del xampany.

EL CARRO DE LES BOMBES, DESTRUIT PEL FOC

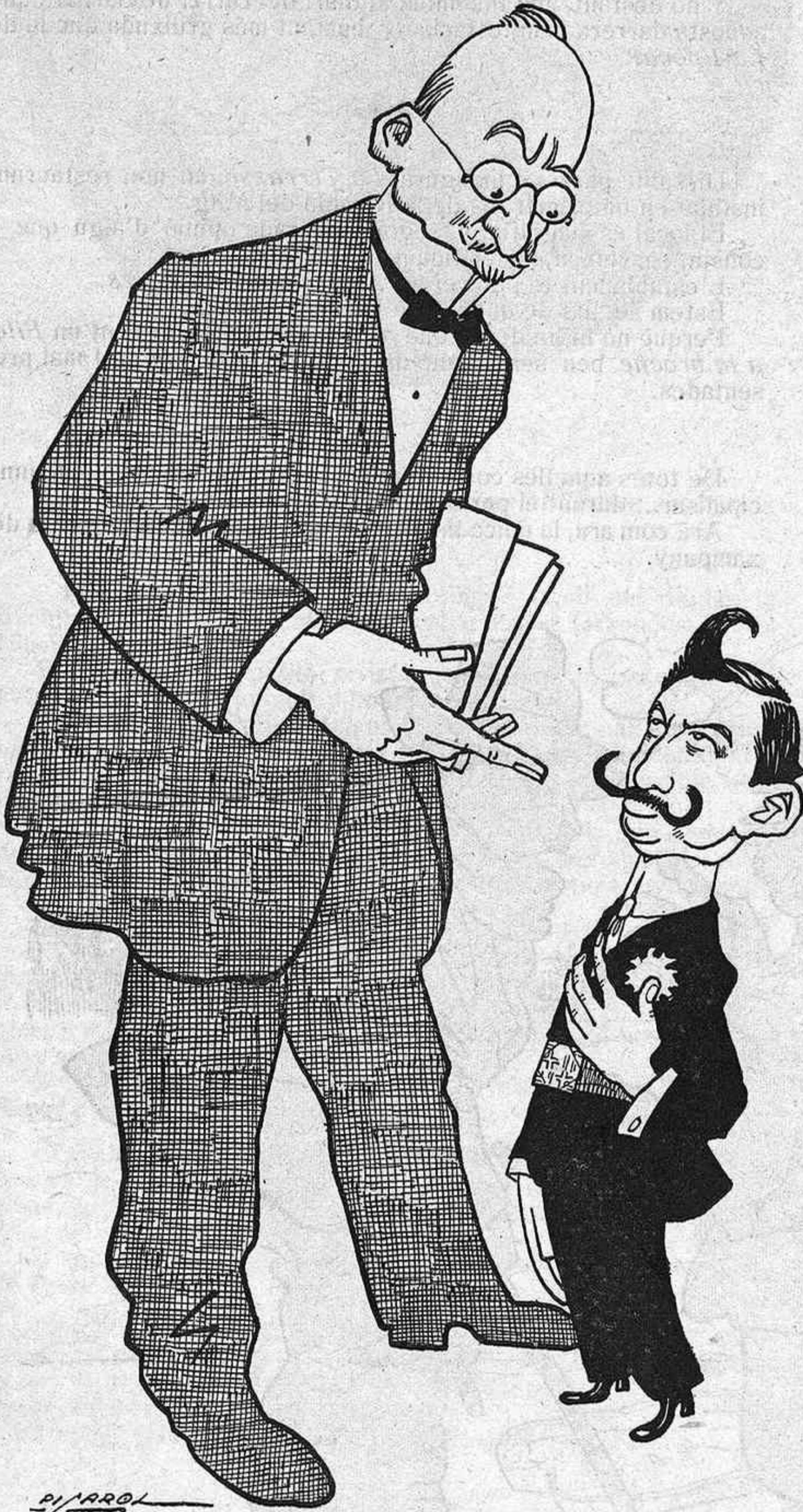
—¿Y còm es que l'han deixat cremar?
—Por falta de bombes.

Continuant la serie de tiberis ab tant exit comensada ab ocasió de les festes, el divendres va anar l'Ajuntament a Moncada a veure els pous. Els pous, naturalment, no eren més que la plataforma del abundant banquet que—pagant nosaltres—varen allí celebrar els nostres simpatics representants.

Heus aquí els noms dels senyors regidors que, a més del arcalde, varen assistir al esplendí xeflis:

Callén, Janssens, Mir y Miró, Vinaixa, Juncosa, Lluch, Roig, Marcilla, Morros, Guñalons, Pardo, Vallès y Pujals, Forcada, Ramoneda, Marial, Ferrer, Monegal, Fernández Valdés, Herro, Nualart, Soriano, Carraté y Lacambra.

Estaven, doncs, representades en la taula totes les fraccions polítiques que integren l'Ajuntament.

PREGUNTA ABSURDA

—Perdoni: ¿que es vostè que s'ha cuidat d'això dels gegants?...
—Jo?
—Com que veig que no estan a l'altura...

Es un dato pera l'Historia.
Y un consol pels electors.
Així l'un no's pot riure de l'altre.

El sabi catastrofí en Valentí y Camp pensa donar una serie de conferencies en un teatre.

¿No fora preferible que les dongués en un cine, combinat ab els números de *variétés*?

Aixís podrien anunciar: «A las nueve, Don Genaro el feo...»
«A las diez el catastrófico rey de la risa, Valentí y Camp... per corre...»

Fora un exit.

Llegim en la secció d'espectacles d'un diari qualsevol:
«TEATRO DEL TRIUNFO.—Gran éxito de la sin rival Draga.»
Senyors administradors de la Caixa Municipal: Cuidado ab les porqueries...

Ha arribat la *Draga!*

Informació moderna.

A les afores de París se va trobar, no fa gaires dies, el cadavre d'un home assassinat. Arribà el jutjat y escorcollà les butxaques del mort. Va trobàrseli cosida a l'americana una carta. ¿Saven què deia? Lo següent:

«Aquí teniu les meves darreres disposicions. Fassi el favor, senyor jutge d'expedir immediatament un telefonema al director del diari *Le Matin*. Soc un dels més antics suscriptors y fa temps que, al ferli entrega del meu retrato, li vareig prometre que en cas d'esser assassinat seria ell el primer en rebre la noticia.»

¿Què pagaria *El Liberal* pera arribar a tenir suscriptors tan agraits.

PETIT CORREU

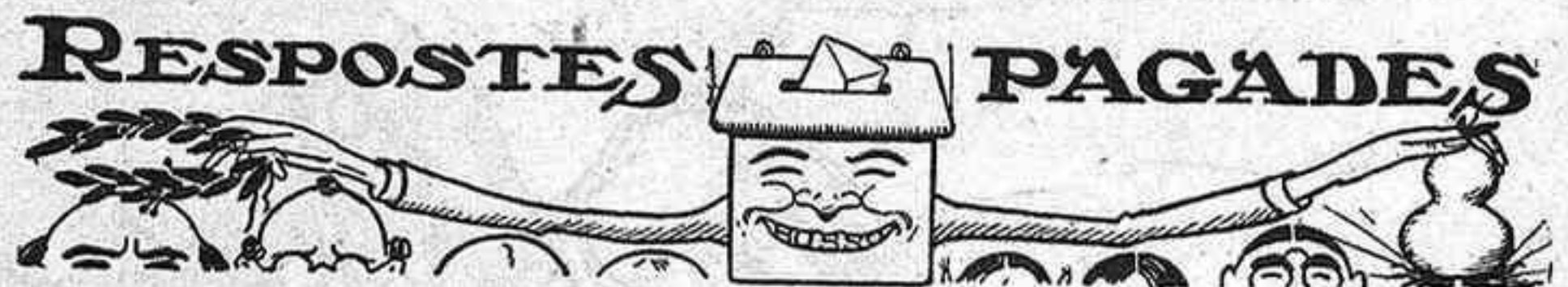
Entre 'ls mercats que més s'han distingit en les actuals festes, mereixen ser citats en primer lloc el de la Revolució, de Gracia, y el de Sant Antoni.

El de la Revolució ha combinat un magnífic programa en el qual hi figuren: Concert instrumental (dia 30 de Maig), gran Ball de Gala en el Circul de Propietaris (dia 31), segon Concert (dia 2 de Juny), Ball de vetlla en el mateix Mercat (dia 3), Castell de focs artificials (dia 4), y, per fi, darrer Concert y repartició de queviures als pobres de la barriada (dia 5).

Molt paregut es el programa del Mercat de Sant Antoni, compost també de balls, jocs infantils, concert coral pel coro «La Ginesta» y socorros als pobres.

∴ Pera ahir a la tarda estava anunciada l'obertura de la *Torrefacció «La Brasileña»*, nou establiment instalat al passeig de Gracia, 98, y destinat exclusivament a la venda de productes del Brasil.

La Brasileña ve a aumentar el gran número de cases similars que la florent republica sud-americana té ja obertes a Espanya.

Carola T.: No ha res a fer.—Pere Olivé (a) K. R. Bassa: Ja't conec, herbeta. No se'n mogui d'aquet pseudonim.—Pius Tintorer: Si no fos tan lliure de forma, potser s'aprofitaria. Segueixi practicantse ab menos llibertat y més mida, y qui sab.—A. Diví Peñella: Això, pera un almanac, *bueno*... Pel periodic es massa seriosa. Entra en cartera y d'aquí a Tots Sants, veurem.—Perico Periquin: Es poca cosa.—N. de la S.: Està be, molt be, però, y la conseqüencia?... Com ens hem tornat, que ja alabem les professons?...—J. O. Sol: Son massa tràgiques... y un poc o molt defectuoses.—Li. Barceló y Bou: Va be, y ab la seva venia el destinem a LA CAMPANA. Gracies, y no decandirse.—Pep Cistellé: Alguna cosa.—A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona: Rebut y gracies.—Don Ton. No es que estiguin malament; es que no m'acaben d'agradar, y ho sento.—El Safiriondos: Per sal, a Cardona.—P. V. y C.: Això quasi ha passat d'oportunitat. Li adverteixo que 'ls versos estan be... En fi, no l'hi asseguro.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

ACABA DE PUBLICARSE

ANUARIO RIERA

EXCLUSIVO
DE
ESPAÑA

Libro hecho á conciencia

Indispensable en todo despacho

Dos tomos — Ptas. 23

EMILIA PARDO BAZÁN

La Literatura Francesa Moderna
— El Romanticismo —

Un tomo en 8.º

Ptas. 4

ALBERTO INSÚA

LAS NEURÓTICAS

EL AMOR Y LOS NERVIOS (Novela)

Un tomo en 8.º

Ptas. 3'50

JOAQUÍN BELDA

SALDO DE ALMAS

Un tomo en 8.º

Ptas. 3'50

FERNANDO MORA

NIEVE

Un tomo en 8.º Ptas. 3'50

EDUARDO ZAMACOIS

TEATRO GALANTE

Un tomo en 8.º Ptas. 3'50

JOSÉ M.ª CARRETERO

El Breviario de Blanca-Emeria

UN TOMO EN 8.º ————— PTAS. 3

Los hijos de Madrid

Colección de diálogos
— en verso por —

JOSÉ LÓPEZ SILVA

UN TOMO ————— PTAS. 3'50

BARCELONA Á LA VISTA

Album de fotografías de la Capital y sus alrededores

Un tomo apaisado, encuadernado en oro y negro ————— Ptas. 12

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

CAMÍ DE LA COPA

— Quines carreres més maques que fariem, ab uns conductors aixís, com vostès!
— Sí, però ¿què'n treuria, també?... Com que no'l deixariem entrar al circuit...